

ՅԱՆՈ 50 Ձ.

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՆԱԴԱՆԱԿ

Կաճեցաւ Խժնեցոյն Կահլիքան.

№ 58

1921 Վ.
օգոստոսի 30

18578

45
30
18/50

საქართველო და საფრანგეთი

შემოკლებული თარგმანი ფრანგულიდან *)

საქართველოს წარმოშობა და გეოგრაფ. მდებარეობა

საქართველო ახალ-გაზრდა სახელმწიფოა. ის აღმოცენდა რუსეთის იმპერიის ნანგრევებზე, მდებარეობს შავი ზღვის პირათ და უჭირავს ფრიად დიდი და მდიდარი ტერიტორია. დასავლეთით მას აკრავს საბჭოთა რუსეთი, აღმოსავლეთით ანატოლია, ჩრდილოეთით სპარსეთი, ხოლო სამხრეთით წითელი ადერბეიჯანი. საქართველოდან თამამათ შევიძლიათ გავემზავროთ, როგორც აზიაში, ისე ევროპაში... ევროპისა და აზიის სახელმწიფოებიდანაც შეიძლება საქართველოში შესვლა.

ბ უ ნ ე ბ ა .

საქართველოს ბუნება ფრიად ლამაზი და მომხიბლავია... ტყუილათ კი არ ეძახიან მას აზიის შვეიცარიას. რა გინდათ, სულო და გულო, რომ აქ არ ნახოთ! უზარ-მაზარი მთები ამაყათ დაყურებენ (ზევიდან) თვალ-გადაუწვდენ ველებსა და ქალებს, რომლებიც, თითქმის, ყოველ ფეხის გადადგმაზე დასერილია ცელქი ნ კადულებითა და სანაოსნო მდინარეებით საქართველოს ტერიტორიის ცხრა მეათედი ტყეებითაა დაფარული. ტყეებში ცხოვრობენ მრავალდებიან სხვა-და-სხვა ჯიშისა და ფერის ფრინველები. ეგვევ ითქმის ოთხფეხ ცხოველებზედაც: აღმოსავლეთი საქართველო განთქმულია უზარ-მაზარი სპილოებით, დასავლეთი კი აქლემებითა და ბეგემოტებით. ფრინველებში ყველაზე უფრო მნიშვნელოვან კლასს ფარშანგები შეადგენენ...

ღირს-შესანიშნავი ადგილები.

საქართველო ერთობ მდიდარია ღირს-შესანიშნავი ადგილებით. გოგჩის ტბასა და ურმიას

*) ეს წერილი ეკუთვნის საფრანგეთის ერთ გამოჩენილ ჟურნალისტს, რომელიც გასული წლის შემოდგომაზე ესტუმრა—(სომხეთიდან გამოიარა)—საქართველოს და მთელი სამი დღე დაჰყო აქ. ამ ხნის განმავლობაში ის დადის ინტენსივით ათვალიერებდა ჩვენი ქვეყნის მიწა-წყალს და გულ-დასმით სწავლობდა ჩვენი ერის ზნე-ჩვეულებებსა და ყოფა-ცხოვრებას. პატივ-ცემული ფრანგი მეტის-მეტათ კმაყოფილი დარჩა ჩვენში ნახულ-გაგონილით და სამშობლოში დაბრუნებისას იქაურ გაზეთებში მოათავსა მთელი რიგი—საქართველოსადმი უანგარო სიყვარულით გამთბარ-წერილებისა. ერთი ამ წერილთაგანი დაიბეჭდა აქ აღნიშნულ სათაურით. ამ წერილმა ფრანგულ პრესაში დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია და საქართველოს ბედით დაინტერესა არა მარტო დემოკრატია, —გაბატონებული წრეებიც-კი. წერილი მართლაც ღირს-შესანიშნავია, და ამიტომ ჩვენ განვიზრახეთ ქართველ მკითხველებსაც გავაცნოთ მისი უფრო საინტერესო და საყურადღებო ადგილები.

მთარგმნელი.

რომ თავი დავანებოთ, მარტო ის რათ ღირს, რომ შუა-გულ საქართველოში ამაყათ სდგას და მეფური მედიდურობით ცას ებჯინება ბიბლიური მთა, — არარატი, რომლის სიმაღლე თექვსმეტ ვერსს აღემატება. არარატის კალთები შემოსილია ტროპიკული მცენარეებით, და მის მწერვალოზე სუსხიან ზამთარშიაც კი გაზაფხულის თფილი მზე ანათებს. ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ საქართველოს მცხოვრებთა დიდი ნაწილი შემოდგომის მიწურულში ბარს თავს ანებებს და მთელ ზამთარს არარატზე ატარებს... საუცხოვო სანახავია არარატი!.. ჩვენ გადაჭრით ვამბობთ: ვისაც არარატი არ უნახავს, იმას არაფერი არ უნახავს... და ბუნების ეს უძვირფასესი განძი საქართველოს სამკაულს შეადგენს.

მოსავალი.

საქართველო პურის ქვეყანაა. ქართული პური ბუნებრივით თეთრია, მაგრამ ქართველები მას ხელოვნურათ აშავებენ, რადგანაც მათ თეთრ პურს შავი ურჩევნიათ. იქაურ პურში ბლომით ურევენ ქვიშას. ეს იმიტომ, რომ ქართული ქვიშა ძალიან კარგ გავლენას ახდენს საკმლის მომწელებელ ტრაქტზე და, თითქმის, სავსებით კურნავს კუჭის ქრონიკულ კატარს... საქართველოში სიმინდიც ბევრი მოჰყავთ, მაგრამ იქაური ხალხი საქმელათ მას არ ხმარობს: სპარსეთში გააქვთ და იქ ქიშიშიზე და ბრინჯზე სცვლიან.

მცხოვრებნი.

საქართველოში ქართველები ცხოვრობენ. მათი რიცხვი ოც მილიონს აღემატება. დედაკაცები გაცილებით მეტია, ვიდრე მამაკაცები. ეს დღესათვის ნათელია ყველასათვის, ვისაც ერთხელ მაინც შეუხედავს იქაურ სამინისტროებში ან სხვა რომელიმე დაწესებულებაში და მოსამსახურეთა კონტინგენტისათვის თვალი გადაუვლია.

ზნე-ჩვეულებანი.

ქართველები მამაცი და მხიარული ხალხია. მათ გაგიყვებით უყვართ ღვინო და საზოგადოთ მაგარი სასმელები. თანამდებობის პირი საქართველოში, უპირველესათ ყოვლისა, კარგი მსმელი უნდა იყოს. განსაკუთრებით ეგ ქალაქის თავების შესახებ ითქმის: კაცი, რომელსაც თამადობა არ შეუძლია, საქართველოში ქალაქის თავის საფარძელს თვალთ ვერ იხილავს. და მართლაც: იქ ყველა თავი ჩინებული ტოლუმბაშია. ყველაზე კარგ თამადათ საქართველოში დედა-ქალაქის, ტფილისის, თავი ითვლება. შემდეგ მიდიან საპროვინციო ქალაქების მოურავები: ოზურგეთის, კიათურის, ლანჩხუთის და სხ. ლანჩხუთის თავი ამასთანავე გამოცდილი მონადირეც არის. მისი „კაპუეტი“ მთელ საქართველოში ცნობილი და სახელ-მოხვეჭილია...

დღესასწაულები.

თამამათ შეიძლება ითქვას, რომ საქართველო დღესასწაულების ქვეყანაა. მე არა მგონია დედა-მიწის ზურგზე იყოს ისეთი კუთხე, რომელსაც სეროზულათ შეეძლოს ამ სფეროში საქართველოსათვის საგრძნობი კონკურენციის გაწევა. თვე ისე არ გაივლის, რომ ქართველმა ერმა ორისამი დიდი, ძალიან დიდი, დღე არ გაითენოს. ზეიმობს მთელი ქვეყანა, მაგრამ განსაკუთრებულის ბრწყინვალეობითა და იერით დღესასწაული ტფილისში ტარდება. ეს არც გასაკვირალია, თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ გარემოებას, რომ პროვინცია ასეთ შემთხვევებში თავის მოღვაწეებსა და გამოჩენილ პირთ სატახტო ქალაქს უთმობს. ამ რიგათ: სადღესასწაულო ტფილისში თავს იყრიან და აღლუმში ენერგიულ მონაწილეობას იღებენ სრულიად საქართველოს საპროვინციო ქალაქებისა და დაბა-სოფლების მოწინავე ელემენტები, — სახელდობრ: საერობო მოღვაწეები, ქალაქის მამები, გვარდიის წარმომადგენლები და სხვა საპატიო გვაშები. ამათ მიუმატეთ ადგილობრივი ბრწყინვალე საზოგადოება, და თქვენთვის აშკარა იქნება, თუ რათ სჯობნის ტფილისი სადღესასწაულო ეშხითა და მიმზიდველობით სხვა ქალაქებსა და დაბა-სოფლებს. ამას წინეთ გერძო მუსაიფის დროს ერთმა მეგობარმა მკითხა: „სად აქვთ ქართველ პროვინციელ მოღვაწეებს იმდენი შეძლება, რომ თვეში ორ-სამხელ სატახტო ქალაქში იმგზავრონო?“ ამის შესახებ უნდა მოგახსენოთ შემდეგი: ეგ კითხვა ჩინებულათ აქვთ მოწყობილი იქაურ დაწესებულებებს. ზემო-აღნიშნულ მიზნით გამგზავრებულ პირთ ისინი „სამსახურის საქმეების გამო“ წასულათ სთვლიან და გზის ფულისა და დღიურების სახით უნახლავებენ მგზავრობის დროს გაწეულ ხარჯებს. ეს ფრიად მოხერხებული და კჰუიანური ზომია. როგორც დანამდვილებით ვიცით, — ჯერ-ჯერობით ევროპის არც ერთ სახელმწიფოში არ არსებობს ასეთი წესი. დრო კია ეს ერთი თვალ-საჩინო მაგალითი მაინც გადმოვიღოთ საქართველოს ცხოვრებიდან.

ბუნებისადმი სიყვარული.

ქართველობას უსაზღვროთ უყვარს ბუნება. ხე რა არის, და ქართველ კაცს იმის მოკრაც კი უმძიმს საკუთარ საჭიროებისათვის. ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ საქართველოს ტერიტორიის უდიდესი ნაწილი ტყეებით არის დაფარული. ქართველს ურჩევნია სიცივით მოკვდეს, ვიდრე ხეს სიცოცხლე მოუსპოს და შეშათ მოიხმაროს. ამაში მე საესებით დავრწმუნდი მიმდინარე ზამთარში: მთელი საქართველო სიცივისაგან კანკალებდა, მაგრამ ტყის მყუდროების დარღვევას არავინ ფიქრობდა. ეს არის უდიდესი მსხვერპლი, რომ-

ლის გაღება მხოლოდ სულით რაინდს შეუძლია საყვარელ არსების საკეთილდღეოთ... და მე პირდაპირ მაკვირვებს ბატონ ლოიდ-ჯორჯის მიერ ამას წინეთ თემთა პალატაში წარმოთქმულ სიტყვის ის ნაწილი, სადაჯ ინგლისის პოლიტიკის უმაღლესი ხელმძღვანელი ზემო-აღნიშნულ ფაქტს ქართველების სიზარმაცით და მათი მოწინავე კაცების დაუდევრობით ხსნის. სეროზული საკითხის ასე ზერელეთ და ტენდენციურათ გაშუქება არ უნდა ენებებია პატივცემულ ჯენტლმენს...

წეს-წყობილება.

საქართველო სოციალისტური რესპუბლიკაა. იქ ცხოვრებაში საესებით გატარებულია დემოკრატიული პრინციპები, და ამ პრინციპებთან შეთანხმებულია სახელმწიფოს მართვა-გამგეობის წესები.

ბინის ხელ-შეუხებლობა

საქართველოში ყოველი მოქალაქის ბინა ხელ-შეუხებელია. ამის სამაგალითო ილიუსტრაციათ შეიძლება ჩაითვალოს ის ფაქტი, რომ დღეს, როცა საქართველოს ქალაქებში ბინის საშინელი კრიზისია, და უოთახო ხალხის რაოდენობა საგრძნობ რიცხვს აღწევს, — მრავლათ მოიპოვებიან ისეთი ოჯახები, რომლებსაც მთელი სახლები აქვთ დაკავებული, მაგრამ მათი ბინის შეუვალობის დარღვევა ფიქრადაც არავის მოსდის... აბსოლიუტური ამ ქვეყნათ არაფერია, და გამონაკლისების დასახელება აქაც შეიძლება: ყოფილა ისეთი შემთხვევა, როცა ბინას შეეხებიან, ისე მაგრათ შეხებიან, რომ ხალხი ქუჩაში გაუყრიათ, მაგრამ ასეთი მოვლენა ძალიან იშვიათია. მართლაც, — ყოველ გვარ ნაცნობობასა და გავლენას მოკლებული უნდა იყო ადამიანი, რომ ასე მოგექცენ...

პიროვნების ხელ-შეუხებლობა

პიროვნებაც არა-ნაკლებ პატივ-ცემულია საქართველოში. სასამართლოს დადგენილების გარეშე არ შეიძლება არავის დატყვევება. არც საგანგებო რაზმის თანამშრომლებს და არც ადმინისტრაციის მოხელეებს უფლება არა აქვთ მოქალაქის ვალახვის, გამათრახებისა და უდიერი სიტყვებით შეურაცყოფის. ფაქტიურათ (და არა იურიდიულათ!) გამონაკლისს წარმოადგენს მხოლოდ ისეთი შემთხვევა, როცა საჭიროა ამა თუ იმ ცუდ საქმეში შენიშნულ პირის დანაშაულში გამოტეხა, ან პოლიტიკურათ არა-საიმედო ელემენტების სასწრაფო იზოლიაცია, ეს არის და ეს. სხვაფრივ პიროვნების ხელ-შეუხებლობა საქართველოში საესებით უზრუნველყოფილია...

გვარდია

საქართველოში ორი ტიპის შეისრალებული ძალა: გვარდია და ჯარი. ჯარში ახალ-გაზრდები

მსახურობენ, გვარდიაში კი მეტ-ნაწილათ ხანში შესული ხალხი ითვლება. გვარდია ჯარზე უფრო ხნიერი ინსტიტუტია, და ამიტომ გასაკვირალი არ არის ის მოვლენა, რომ საქართველოს სახალხო გმირები უმთავრესათ გვარდიელთა წრეებიდან არიან გამოსულნი. ასეთია, მაგალითათ, სახელმწიფო თეატრების კომისარი და რეჟისორი—ბატონი ალ. წუწუნავა, რომელსაც 1905 წლიდან დღემდე, — როგორც ამას თითონაც მოგვითხრობს, ერთ-ერთ თავის თხუხულებაში,—მრავალი სათეატრო ბრძოლა მოუგია და არა ერთი და ორი სადეკორაციო ციხე-სიმაგრე დაუნგრევია. მაღლიერმა ერმა ღირსეულათ დააფასა უშიშარი მებრძოლის დეაწლი და უკვდავების შარავანდედით შემოსა ის...

მეზობლები

საქართველოს ირგვლივ მშმიდობიანი მეზობლები ჰყავს. არც ერთ მათგანს არა აქვს სურვილი თავის მეზობელს რაიმე ავნოს და ზიანი მიაცენოს. პირიქით: ყველანი იმას სცდილობენ ურთიერთშორის კეთილ-განწყობილება დაამყარონ და მეგობრული კავშირი შეკრან. ეს გარემოება ხელსაყრელ პირობებს ქმნის ახალ-გაზრდა რესპუბლიკის ყოველ-მხრივ აღორძინებისათვის. გარეშე საფრთხისაგან უზრუნველყოფილი ერი მთელ თავის შემოქმედებითი ურანრს და ენერგიას სამშობლო ქვეყნის კულტურულ ზრდა-განვითარებას და ეკონომიურ წარმატებას ანდომებს.

ჩვენი ინტერესები საქართველოში

აშკარა საქმეა, თუ რა დიდი მნიშვნელობა შეიძლება ჰქონდეს საფრანგეთისათვის საქართველოსთან დაახლოვებას და მჭიდრო კავშირის შეკვრას. საქართველოს თამამათ შეუძლია მოგვაწოდოს აუარებელი ნედლი მასალა და, რაც თავიდა-თავია, რეალური დახმარება აღმოგვიჩინოს საუცხოვოთ გაწრთენილ ჯარების სახით, უკეთუ

გერმანია გაბედავს და თავს დაგვესხმის. ამის საუკეთესო თავმდებია ის ფაქტი, რომ საქართველოს თავის საზღვრების დასაცავათ თავის შეწუხება არ სჭირდება და დიდ ძალი მილიტარული ძალა უკმათ ჰყავს გაჩერებული. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ქართველებს გერმანელები ძალიან სძულთ, რადგანაც ამ რამოდენიმე წლის წინეთ ამ უკანასკნელაბმა მათ სომხები წაჰკიდეს,—და ეს კიდევ უფრო მეტ საბუთს ვეძღვეს ვიფიქროთ, რომ ბუნებით ომის მოყვარული ქართველობა გერმანიასთან ბრძოლაში დიდის ხალისითა და ენტუზიაზმით დაგვეხმარება. ამას სერიოზული ანგარიში უნდა გაუწიონ საფრანგეთის ეხლანდელმა მესვეურებმა და ქართველების გულის მოსაგებათ დღესვე დაუჭირონ მხარი მათი ქვეყნის ერთა ლიგაში მიღების საკითხს. საქირთა მეტი გაბედულება და აჩქარება, თორემ საქართველოს სიმპატიების დამსახურებას იტალია (ინგლისი...) მოგვასწრებს და... მერე გვიანლა იქნება თითხე კბენანი.

d.

* *

კანადა. კახეთი. ხშირი ტყე. ცრუ ხარი. ფრაკს კერავს მეწაღე. დოსტაქრობს დალაქი. ბატონის ოთახში გუზგუზებს ბუხარი. ქალბატონს ენაზე ადნება კარაქი. თავს პირის-ფარეშათ დაუდგა ბულბული. გამთბარი კითხულობს: „ოდესმე ციოდა? წუმბეში სულს ლაფავს ლამაზი სუმბული. გამაძღარს არ ახსოვს: გუშინ რომ შიოდა. ქალ-ბატონს ენაზე ადნება კარაქი. თავს პირის-ფარეშათ დაუდგა ბულბული. ფრაკს კერავს მეწაღე. დოსტაქრობს დალაქი. წუმბეში სულს ლაფავს ლამაზი სუმბული.

d

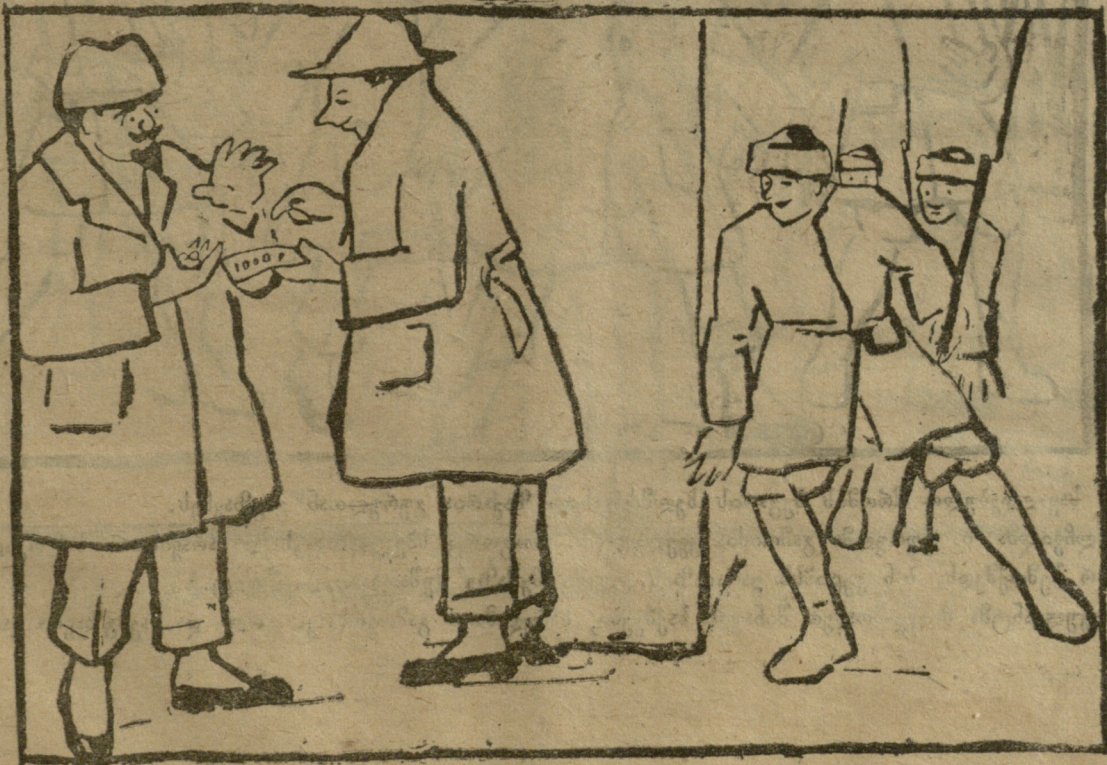
შრომის ბეგარა.

ბოლშევიკების სპიობიდან გამოქცევის დროს ბორის კუტიბის სულ ასობდე ნიკოლოზის ხუთას-მანეთიანი ჩამტევა საქართველოში.

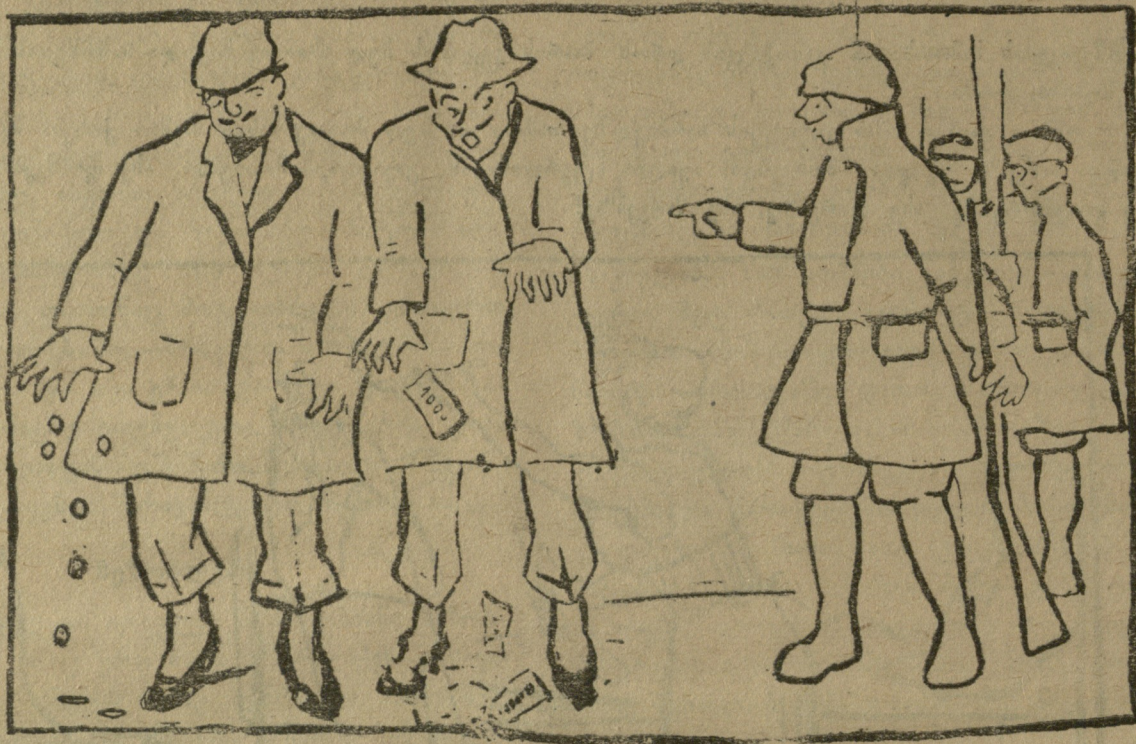
ამ ფულებით დაიწყო იმან ვალიუტის სარბიელზე თამაში და სულ მოკლე ხანში საკმაო ქონება შეიძინა. იუიდა ბონებს, გაუიდა—მოიკებდა; იუიდა სტერდინგებს, გაუიდა,—მოიკებდა. ასე იურანკებზე! ასე დოლარებზე! ასე ღირებზე! ასე მარკებზე!

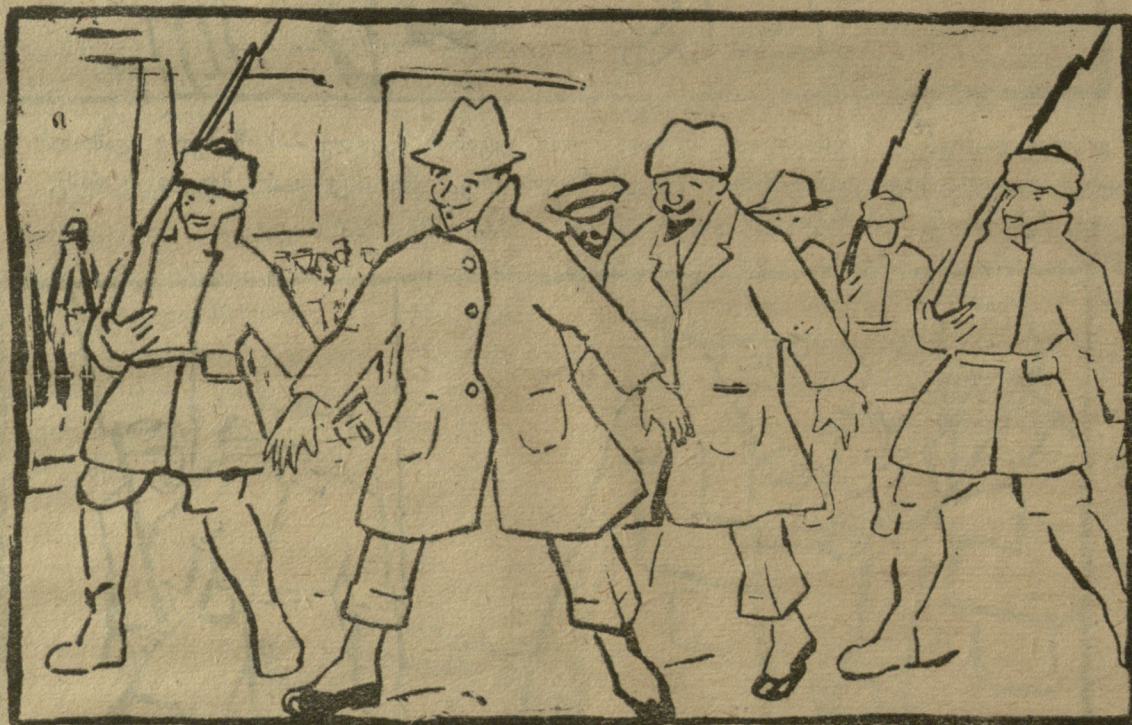
— დალიე! დალიე, შე საწუადო! — ეუბნებოდა ბორის კუტიბის მეუღლე. — სომ ზედავ ადამიანის ფერი აღარ გაძევს. დღეს ბუდიონს გაგაკეთებ, ასალ წიწილებს მოგიხარზავ, იქნებ სჭამო და შეგერგოს რამე.
— არა, ჩემო რაზოჩკა! წიწილებს ვინ მიინელებს, რამე სხვა გააკეთე...

წამლისა და კაკას მიღების შემდეგ ბორის კუტიბა ჩვეულებრივ ვალიუტის „სათამაშოზე“ გამოვიდა.

საუბედურათ, მას თვალი შესწრეს, დაიჭირეს.

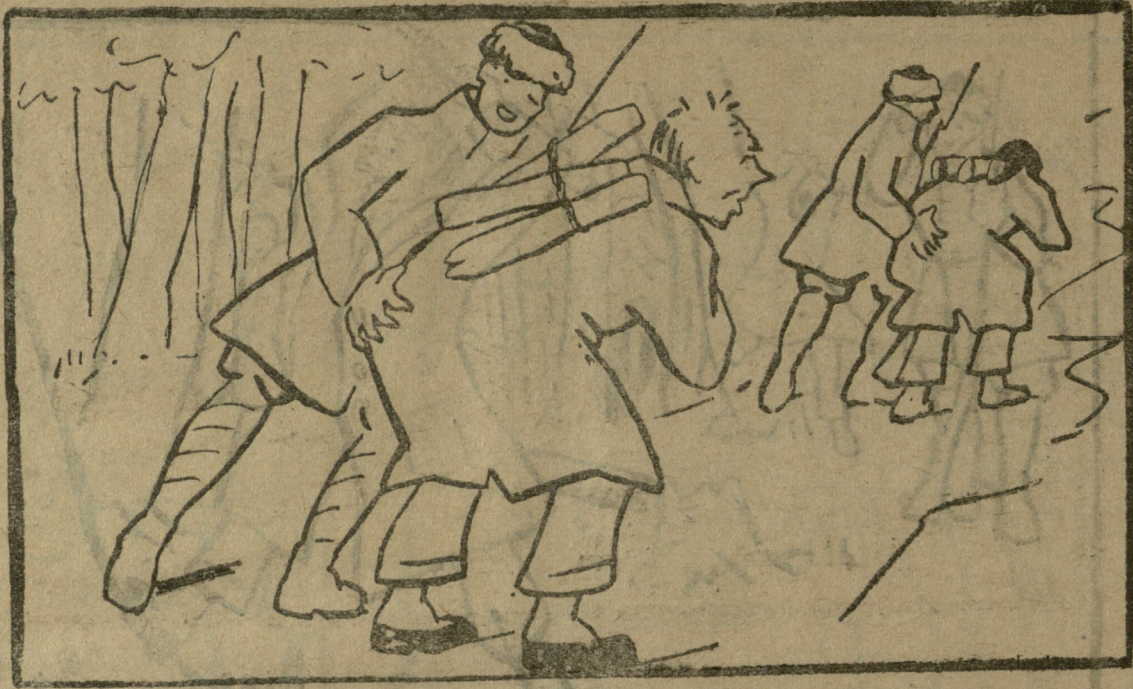
და სწავლდებულთ შრომის ბეგარის ხელმძღვანელ ზაქარია გურულთან გაგზავნეს.
 გულზვიდმა ზ. გურულმა გამოიძია უველაფ-რი. როგორც სპეკულიანტს და არაფითარი საქთვადო ღირებუ-
 ლების არ შემოქმედს, ბ-ნ კუცბისს უარაიანის ტყეში შემაზე მუშაობა გადაუწყვიტ.
 სპეკულიანტმა მიაწე-მოაწყო შინაური საქმეები, სამუდამით გამოეთხოვა ცლეს და გამგზავრა უარაიანისაკენ.

პირველ დღესვე მიუყენეს ბარის წყურბლზე ერთ უზარ-მასარ ხეს. ნაჯახის თითო მიჭნევა კუცობის გულს
ვერცხლის წყაღივით ათამაშებდა და ოფლით მორწყული,

წამ და ეწუმი ისვენებდა. სხვათა მაგვართა დახმარებით ხე წაჭრულ იქმნა და აი,

ბორის კუტიპოს მიანქვს რამდენიმე ნაბობი ნედლი შუშისა, რომ საქირვეული ჩაუყაროს იმ საისტორიო შენობას, რომელსაც კუბიკური საყენი ეწოდება.

შუადღისას დიანე მინდელი ბორის კუტიპო მუშაობის სეზონის დასრულებასთან დაკავშირებით მიიწვია. ბორისი კუტიპოსთან შეეძგა სამხედრო წესზე მომზადებულ ბორშისა და კამერის ხორცს. წინააღმდეგობა და ბუფონობაზე დაპირაკი აქ მეტი იყო.

სადამთი, საკმაოდ დაქანტული ბორისი წამოწვა მიწურ ქონში სქლად გაყენილ თივასზე და თავის მასხვ-რობაში პირველად დაიძინა ასეთი დრმა და მშვიდობიანი ძილით.

რაც დღე კადილდა, ბორისი მით უფრო სეზონის დასრულებით უქნევდა ტუფს, და დაკისრებული შენობა ზეცისკენ აწევადა.

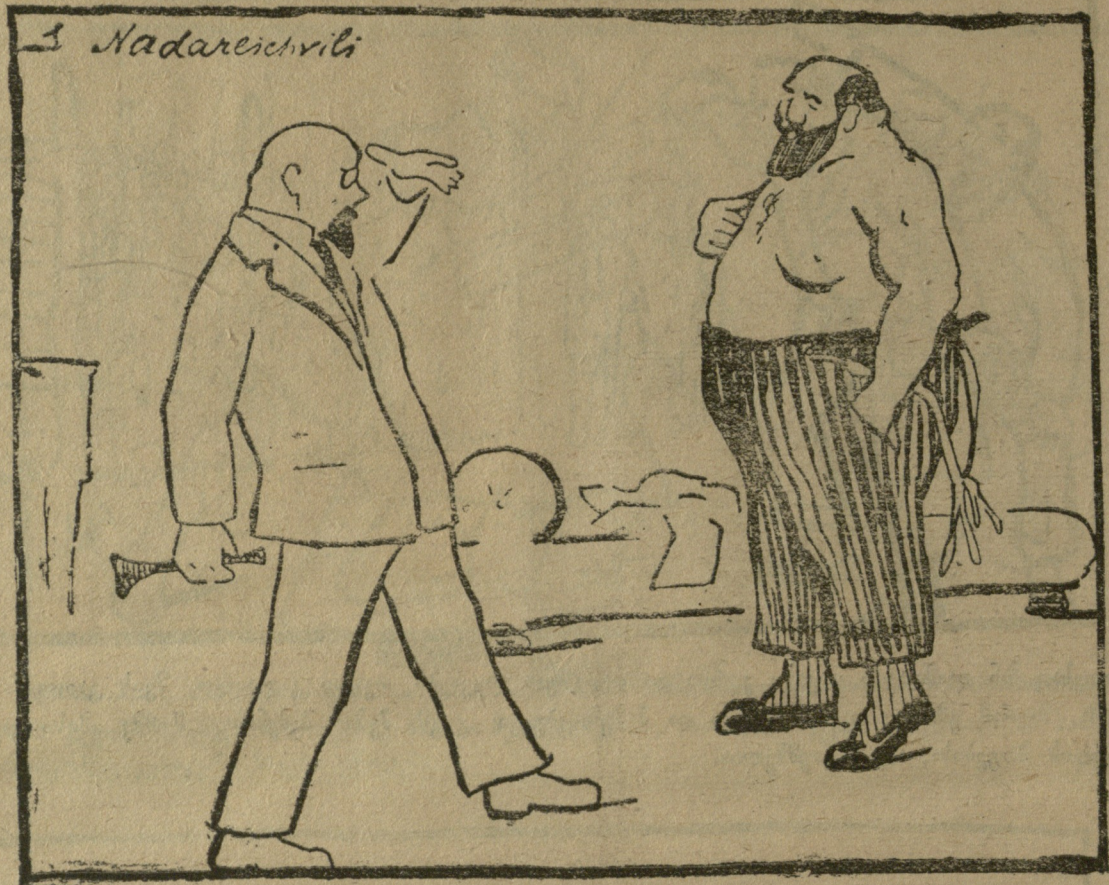

როდესაც მან დაამთავრა თავისი კურსი და დადგმულ საყენებს თვალი გადაავლო, მუის გაიდგობა მის გულში ვაჭარმა, მავრამ უმაღლე თავი შეიკაფა და შემუშავებული გეგმა შეშის შექმნისა, მერმე იმისი გაუიდვისა და ამაზე თუფლის მოკებისა, აღარ გაუმხელა.

როდესაც ყარაიაზიდან დაბრუნებულ ბარის კუციაზის მისი მეუღლე გამოეგება და გადახვია, მხოლოდ მასინ დაათვსა ქაღბატონმა როზამ განსაცვათრებული ცხოველ-მეოთულობა შრომის ბეკარისა და ათასი ლონკა კურთხევა შეუთვალა მის ხელმძღვანელს, ზ. გურულს.

P. S. მოგესხებათ, ქვეყანა ძნელი გასასწორებელია! ბარის კუციაზისი შემთხვევით ნახვდა მართლ-მსაჯულების ხელს. სმაგიერთ, როგორც კი ჯაიგო ამბარტუმი ქრთამიანცმა საუაღდებულ ბეკარის შემოდების ამბავი, იმავე წამს გაქანა ექიმ მიხრანასთან. კარგი მეგობრები არიან, ვინაიდან ჯერ კიდევ ძველი მთავრობის დროს სსსადათა სახლგაზრდებს ერთად ანთავისუფლებდენ.

- უხლა გამშინჯო მისრან-ჯან!
- გაკიუდი კაცო, თუ რა ამბავია! კაცი ბაჟ-ბაჟ მდევსა ჭტეკხარ და სკეჟიმო რა გჭირს.
- არა მაინც... მაინც. შრომის ბეგარა მოიგონეს რაღაც ჯანაბა...
- აჰა! ახლა კი მივხვდი. ეს ცოტა სარისკო საქმეა.

რა ვაკეთეთ, რას ვშვრებოდით?

ანუ ქართველ ბოლშევიკთა მოღვაწეობის მოკლე ისტორია

ახალი წლის შეხვედრაზე
კომუნისტებს ქონდათ სხდომა.
ახალგაზდა კომუნისტმა
იმის ცოდნა მოინდომა,
თუ წარსულში იქ დამსწრენი
რას ქმნიდენ და რა შვრებოდენ,
ძველ რეჟიმს როგორ ანგრევდენ
და როგორ ბოლშევიკობდენ...
მოხუცს კითხა: პაპა ჩემო,
მითხარი ჩვენი ამბავი,
სამი წლის განმავლობაში
რითი ვისახელეთ თავი?
მაგალითად მაშინ, როცა
გაბოლშევიკდა ჯარები,
თოფი მშობელს მიუღირა,
მტერს კი გაულო კარები,—
რა ვაკეთეთ, რას ვშვრებოდით?
— არსენალში ჩავსაფრდით და
თბილისს ნგრევას ვუპირობდით!

მერე, როდესაც გვარდიამ
ხელთ ჩაიგდო არსენალი,
რუსები სახლში ვაგზავნა
თბილისისკენ მომავალი,
რა ვაკეთეთ, რას ვშვრებოდით?
— ზუგდიდის და გორის მაზრას
ცეცხლის აღშიდა ვაბრძოდით!
მერე, როცა საქართველოს
შემოერთყა ირგვლივ მტერი,
ბათუმისთვის იარაღით
შეიმოსა მთელი ერი,
რა ვაკეთეთ, რას ვშვრებოდით?
— საქართველოს დამარცხებას,
ჯარის დაშლას ვუნდებოდით!
მერე როცა საქართველოს
ძლიერება ვერვინ დასძრა,
დაამშვიდა სამეგრელო
ლეჩხუმი და გორის მაზრა,—
რა ვაკეთეთ, რას ვშვრებოდით?
— კავკასისკენ გავიპარეთ,
დენიკინს ვემუქრებოდით!..
მერე, როცა დენიკინმა
დაგვამარცხა ვლადიკავკავს,
ყაზბეგისკენ გამოვკურცხლეთ

3. Nadar - chrisi

— რასაკვირველია, ჩემო ამბარცემ, მარტო აგებულებაზე არ არის საქმე! ერთი შეხედვით შეიძლება დომსა ჰგავდეს, მაგრამ გული სუსტი გქონდეს. ფილტვები დაზიანებული და ვინ იცის კიდევ რა... ამბარცემ ქრთამიანცი ამ გზით უკვე გაუძვრს სავადადებულ ბეგარას, თითქო მისთვის სავადადებულ მარტო მუქთახორება იყოს.

არც თუ ცუბო ტუზიშვილი ჩაუვარდა ხელში სავადადებულ ბეგარას. მართალია ის დაატუსაღეს, მაგრამ არ გასულა სულ რაღაც თრთლ საათი, რომ

ძლივს-და გადავურჩით საფლავს,
 რა ვაკეთებთ, რას ვშვრებოდით?
 — ლეგარულათ ვცხოვრობდით და
 „ნელეგალნო“ ვლალატობდით!...
 მერე, როცა საქართველომ
 და რუსეთმა შეკრა ზავი,
 „სოვეტნიკებათ“ დაგვნიშნეს
 მისიაში ვკარით თავი,—
 რა ვაკეთებთ, რას ვშვრებოდით?
 — საქართველო-რუსეთს შუა
 ლალატურათ გბეზლაობდით...
 მერე როცა საქართველომ
 სასომხეთო დაამარცხა,
 ადერბეიჯანმა ომში
 სირცხვილი და მარცხი ნახა,
 თათრები ძმობას გვიცხადებს
 ბრძოლას ველარა ბედავენ,
 რუსებიც ყუჩათ არიან
 ხალხის ძალას რო ხედავენ,—
 რას ვაკეთებთ და რას ვშვრებთ?
 — ჯავრით ყველა ტუჩებს ვიკვნეტთ
 და თავიანთ გულს ვასკდებით!

გრ. სლუჩანინი

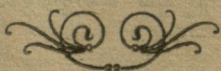
შექანვალებულის ლოქსები.

ოჰო!... დაღამდა... ჩემს თვალში
 ღამემ ჩაშალა შავი თმა...
 გული ამეფსო კაეშნით,
 თითქოს მომინდა ავის თქმა.

ავის თქმა?— არა! ეს არ მსურს,
 ავი რა საკადრისია,
 პილბილ წაკრულსა სიმართლეს
 ვეტყვი ვინც ამის ღირსია.

ვაი, თლად წახდა დრო-ჟამი!..
 წიწილი მინდა ვაკურთხო...
 — რა ზრდილობა და წესია
 — სადაც გსურს-იქით აფურთხო...

ვიცი ზოგ-ზოგი ჩვენგანი
 შეიქნა დღეს გულ-ცივია
 და ცხოვრების გზას უნათებთ
 მათ სხვა-ახალი სხივია,

ზ. გურულის კაბინეტთან უკვე საკმაო გრძელი კუდი იდგა წარჩინებულ მამაკაცთა და მანდილოსანთა. ვინ გინდა აქ არ იყოს: შთაფრთხილის კაცი, სამხედრო პირი, დამფუძნებელი კრების წევრი, ჟურნალისტი, ბანკის მათამაშე, ქველ-მოქმედი, ფაზანი, ერთი სიტყვით უკვლავ ის, ვისაც სამსახური იფარავს ვარაიასში მუშაობისაგან. და რაინა უნდა იყოს ადამიანი მათ თხოვნას გაუძღვას.

ცუბო ტუზიშვილმა იმავე დამით 50000 მანეთი მოიგო ერთ კეთილშობილ ოჯახში კარტის თამაშით და დიდებულ ვაჭარსაც სავალდებულო შრომის ბუკარის სადღეგრძელო დალია.

მაგრამ ერთ რამეს მაინც მშავ,
 კი უნდა დღეს გაფრთხილება—
 —ციხეს გარედან რა გასტეხს
 —აენებს შიგ განხეთქილება.

სჯობს თავი ჩვენი, თვით ვიცნათ,
 ღირსებას მოვერიდოთა...
 სხვის სულში თუ ვიჭვრიტებით
 ჩვენსაშიც ჩავიჭვრიტოთა.

მარცხები ვის არ მოსვლია...
 ფეხი კი წაგვიტეხია...
 ჯორი ხომ არ ვართ მრულ მართალს,
 ყველას გავარტყათ ფეხია.

ჰა, ჰა, ჰა... არავის გეწყინოთ!..
 არ მოელოდით ამგვარ ძღვენს?
 ავი საქმე და ავის თქმი—
 — ორივე, კაცსა შეარცხვენს...

დაჰქროლა ქარმა ცის ქვეშა,
 ველს უნდა გადაურბინოს.
 მგონი მოუნდა კიევისა
 რომ დიდ მოსკოვისა ურჩინოს.

ძალათ ცხონება სად თქმულა...
 შიშით ვერ შექმნი სიყვარულს...
 ძალათ სიწითლედ ვის არგებს,
 ვის მისცემს შევებას, სიხარულს...

ამ ღორბუცელა მიტრუხამ
 რაშდენი ნავთი დალია,
 ბნელში დასტოვა მაშადი,
 ესეც მას!!! მისი ბრალია!!!

თუ რომ მეზობლად მტერი გყავს,
 მშვიდათ ვერ დაგვიძინება,
 გაიცან მტერი... და მისგან
 მტრობის ნუ შეგეშინება.

მტრისგან მოყვრობას ელოდვ—
 — ეს კატას გაეტანება...
 ბაქოს კვლავ არ სურს ჩვენსკენა
 ნავთისა წარმოღინება.

პირის შლა, შარი, გინება
 ფლიდ მტერის არის თვისება...
 სოფნარხოზ! რატომ ინებე
 ცისტერნთა შენ მითვისება?!

ს ა გ ა რ ე ლ ს ა ქ მ ე ე ბ ი.

ახალი მეთოდი საგარეო საქმეებში მოქმედების, რომელიც ჩვენმა პარტიულმა დეპუტატებმა შეიმუშავა, როგორც უხელოვან ექთანს თვალსაჩინო წყნარს მოგვცემს ახალი მიმართებაში.

თქვენ გარკვეულ მომენტებზე, რომ გარკვეულ დემოკრატიის უკვლავ ევროპის სანქციონირებს ზეგანს განსაკუთრებული კლასი სამთავრობო პირობისა და ასუფილი იმდენივე, ან ორჯერ მეტი მათის ნდობით აღჭურვილი.

ჩვენმა წარმომადგენლებმა დაიწყო მათთან სეროთა კენის გამოსახვა და შემდგომად ამ კენის გამოსახვისა მათი გამოყენება ჩვენი ინტერესებისთვის. გული არ უნდა გავუბრუნდეს მაგალითად თუ ბ-ნი დროის დღეს-დღეობით მთავრობის თავმჯდომარე არ არის; შეიძლება ბრანის ადგილას ის დანიშნოს.

ამიტომ ჩვენ სტერილად მივიჩნევთ, რათა ჩვენმა წარმომადგენელმა კეთილშეზოგადი დამკვიდრებულება იქონიოს, როგორც დღევანდელ მთავრობის წევრებთან, აგრეთვე უკვლავ იმათთან, ვისაც დაუდგრამედი ბუდი სვალ მინისტრებს არ გუნებს.

ამიტომაც არის, რომ ჩვენი წარმომადგენელი, შადიკო, ასეთს კარგ განწყობილებასშია დეიგსა და მილოტრანთან. ის ჩადგება ხელმე მათ შორის და სუიჩნობს უკლისვის მინდვრებსა და ტყეებში. როგორც ბ-ნი პრეზიდენტი, აგრეთვე ბ-ნი პრეზიდენტი, დიდ კმაყოფილებას გამოხატავს ასეთი „თავმჯდომარის“ გამო.

სოენარხოზ! ჩვენი ბრაზითა
თლად აგერევა დავთრები...
შენ მაქ ნავთი სვი... და მე აქ
წითელ კახურით დავთვრები...

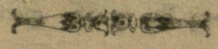
მოვხუცდი კაცი... უღვაშებს
უფვე ვიღებავ ინითა...
შაქარი შამომელია,
ჩაის ვსვამ სახარინითა.

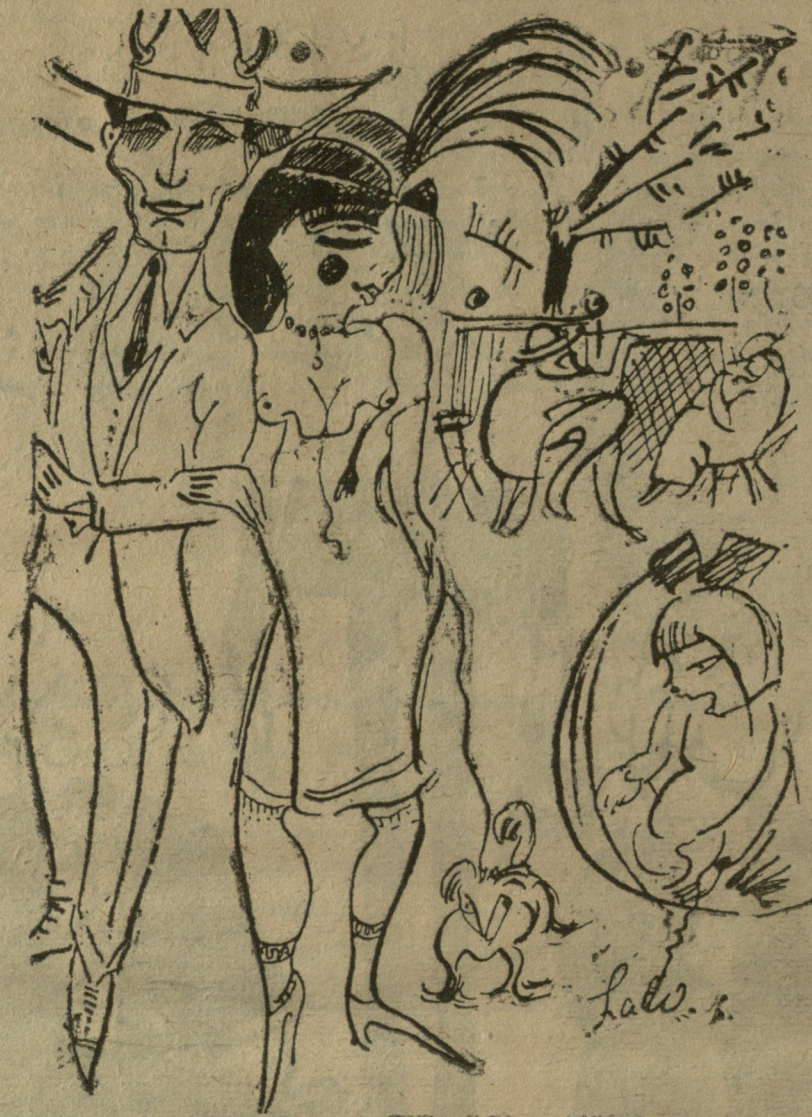
რა მოიგონა ტფილისმა!!
— ჩაის სმა სახარინითა!!
სწორედ რომ არის თილისმა!!
კირში განთქმული ტფინითა.

იცით, რა მომწონს ამ ქვეყნად?
— მაგიდის პური... სამშობლო...
შეშაზე ფიქრი ოცნება,
და სახარინი — „უნბორბლო“.

შეშაზე ფიქრით თავს ვიქცევ,
სამშობლოს ვუქვრეტ ღონითა,
მაგიდის პურს „ვარკუსკებს“ —
ჩაის რო ვსვამ სახარინითა.

შექანჯალღებული.

სამაგიეროდ, ჩვენი ახალი თანამშრომელი, ლადა გუდაშვილი, განსაკუთრებულ უურადღებს აქცევს იმ მსუქ-
ნიერ არსებათ, რომელთაც ახლო კავშირი აქვთ სამინისტროს, საზრემიერო და საზრეზიდენტო კვამებთან.

გურიული სცენა

რეიზა არ დეიქა იგი დღეი, იგი საათი და იგი წამი მე რომ თფილისში წასვლა დავაბირე...
რაცხა ეშმაკით, ჩემმა ბიჭმა, ელექტორამ შარ-
შან ღემლაზიე გაათავა და დამიჩემა: ჩემი ბაბეო,
ბარალამ უნივერსიცი გამათავებზე, მიქენი სიკე-
თეო... ავწიე, და ქე შევიყვანე თფილისის უნი-
ვერსში... რაცხა, პაწაი, ადგილში ქე ჩადგა იქი-
ნე, პაწას აქიდან ვუგზავნი ფქვილს და ლობიას
და ისე გააქ სული ამ სიძვირეში. აგერ, გუშ-
ხამ, შემომითვალა: არიქა, ჩემი ბაბაიე, პაწე ქა-
დის ქვილი და ლობიე მომაშველე, თვარა ვკტე-
ბი შიმშილითო... ვიფიქრე: —ბალაყათ გუუგზანო,
ვერ მიიღებს ერთ წელიწადს მეთქინ... ავდექი და
მე თვითონ წუღე... საჯავოხოში ქე ჩავყედი
რავარცხა პოვეზში, და კბილით ქე ჩევიტანე სუ-
ლი თფილისში... შარა, ღმერთმა ჩემს მტერს ნუ
წაკიდოს იგი, რაც მე უკან დაბრუნებაზე დამა-

დგა... ნენა, ნენა! რას მევესწართ ამ საშინელს...
არ იქნა, რომ ჩავდექით ვეჩერედში, ბილეთის
აღებას არ დაადგა საშველი. ხუთი დღე და ლამე
ვიდექი ვოჩერედში, ჩამოვწი ფეხზე, ვიდექით
ერთ ადგილზე და ვიყავით გაჩერებული. ვუყუ-
რებ, აგერ დღეს, აგერ ხვალ მეღირსოს ეგება
ბილეთის აღება მეთქინ, შარა არ შეგქამოს ქირ-
მა, სათ არის ბილეთი?!. წინ მაინც წემედგა ერთი
ნაბიჯი ვეჩერედში, გული გამიკეთდებოდა, ვეყა-
რეთ ისე ცხვრებივით, არც წინ, არც უკან! აი,
პოვეზდები კი მიდიან და მიდიან ტანციედან ხალ-
ხით გაქედლილი... გადვირიე კაცი... რაშია საქმე?
აი თელი ეროპია ხალხი რომ ვეჩერედში ვართ
გაჩერებული და ბილეთები არც ერთს რუმ არ
ავცილია, ავი ხარესკელი ხალხი ვინ შევიყვანა ამ
პოვეზდში? ვფიქრობ და ვატან თვალ-ყურს, მინ-
და ვინმეს ვკითხო, მაგრამ, ვეჩერედიდან თუ გა-
მევედი, ხომ დემეკარქა ვეჩერედი, აბა ვეჩერედში
ვინ გეტყვის სიმართლეს, იქინე ყველაი ჩემსავით
ხამები იყვენ. ასე დავაკანკალე ოთხი დღე და

შრომის განაწილებას ეფუძნება დიდი მნიშვნელობა ჰქონია და რასაკვირველია ახლაც ექნება. ჩვენც სრული იმედი გვაქვს ახალი თანამშრომლის, დ. კაკაბაძის საჩვენო საგარეო საქმეში ჩარევა დიდად დააწინაურებს საქართველოს საბოლოოდ ცნობის საკითხს.

ლამე. მეხუთე დღეს, გევიხედე და ჩემთან მევიდა აი, ჩვენი ეგვიტის ბიჭი, კოწიე. ტანციაში რომ მსახურობს, თფილისში. გეციცა და შითხრა:

რას გაჩერებულხარ კაცო, მაქანე, მაგ ვოჩერედში, მაქანე თელი წელიწადი რუმ უყურყუტო, შინ წასვლას ვერ ეღირსებო.

— თუ ღმერთი გწამს კოწია, შითხარი, რაკქნა, რაფერ ვიშონო ბილეთი, მასწავლე მეთქინ, მევეხვერწე...

— ცოტა მეტს თუ მიცემ, ბილეთები ერთ კაცს გამუაქ და იგი მოგყიდის საიდუმლოთ...

— რამდენი უნდა?

— რამდენიო და სამი ათასი. თუ შეგიძლია ბილეთს ქე იშონი.

— ბიჭო, სამი ათასი სათ მაქ?

— აბაო, თუ გყავს ვინმე ნაცნობი დამფუნებელი კრების წევრი, ან სხვაი ვინმე და მიგიწერს კასაში, ეგება მოგცენ ბილეთი.

— შენს მეტს, არაკაცს არ ვიცნობ ძამია აქანე და შენ თუ მიშონი, მიშველე.

— მე რაფერ ვიშონო და, თუ არც აგი შეგიძლია, მაშინ შეხტი უბილეთოთ პოვეზში რამენაირათ და მერე ნუ გეშინიაო...

— ა, ბიჭო, არიქა, მიშველე, ერთი პოვეზში შემავდე რამენაირათ და მერე მე ვიცი.

— გამომიყვანა ვეჩერედიდან, საცხა გამაძვინა, — გამომაძვინა, მიმიყვანა პოვეზდთან, გამაჩერა ერთ გატეხილ აკოშკიან ვაგონთან, ამწია და ზე შემავლო პოვეზში. მოვრჩი კაცი, აწი, აფერი მიჭირს მეთქი... გევიხედე, გაქედლილია თლად პოვეზი: თურმე, ორი მესამედი ასე უდება უბილეთოთ პოვეზში და მერე რავარც მუურიგდებიან კანუხტორს, იმას იხთიენ. ზოგი პროტენკციეთ იღებენ თურმე ბილეთს და ზოგი მამასისხლათ ყიდულობს სპეკულანტებისგანო, შითხრეს... მეც „მუურიგდი“ კანუხტორს, რავარც იქნა... უბედური, საწყალი ჩემსავით გაქიფრებული ხალხი, თვარა სხვას ყველას ეშველება; პეკულანტები ყოველთვის მისი ჯიბეშია შეიქაბრაკებენ ამისანა უბედურობას; ვისაც ვინმე დიდი ჯვაცი ნაცნობი ყავს, პროტენკციეთ იგიც ქე მიდის იოლათ, ოლონდ ჩემ საქმეს არ დაადგება საშეელი, ქათამა თქვა თურმე; ძროხა დაკლეს, — მე წამაკლეს, ცხვარი დაკლეს, მე წამაკლეს, თხაი დაკლეს მე წამაკლეს, დორი დაკლეს, სწორეთ ასეა ჩემი, საქმე, ცოცხალი კი ჩამევედი შინ, სული კი ჩამევიტანე კბილით... და აწი რავა ვიზამ პირს თფილისისკენ დღეში ოცდა ხუთმა მარშინამ რომ იბრიგინოს ბათომს და ტფილის შუა. თუ რამე დამირჩა, ბალაჯათ ქე გაუგზავნი ბიქს, თვარა, ისე არ გააცივა ქირმა, სული რომ ხედებოდეს ელექტერას და შემომითვალოს, მე იქით ვერ მაქნიებს პირს კაცი.

ლუკაიეს ობოლი

საქართველო და საბჭოთა რუსეთი.

„ეჭმაკის მათრახი“

თვეში ღირს 200 მან., ცალკე ნომერი ეკვლევან 50 მან.

ქურონაღში დაიბეჭდება **განცხადებები**
 რედაქციაში შეიძლება შექმნა დღემდე გამოსული ნომრების. ხელის მომწერ-
 ლებმა უფლი შეძლევს მისამართით უნდა გამოგზავნონ: თფილისი, რუსთაველის პროს-
 პექტი, № 24. ეჭმაკის მათრახისათვის. რედაქცია და კანტორა დიაა 9—2 საათამდე.